

Alle leesstrategieën

Wat ga je leren?

Je kunt straks:

- de tekst bekijken voordat je gaat lezen (stap 1 t/m 3)
- bedenken wat je moet doen als je het niet meer snapt (stap 4)
- vragen over de tekst beantwoorden tijdens het lezen (stap 5)
- van de tekst een plaatje maken in je hoofd (stap 6)
- de tekst samenvatten (stap 7)

Wat ga je doen?

Een paar dagen geleden las je over poëzie. Deze les heeft daar ook mee te maken. Bekijk de teksten. Maak stap 1 t/m 3.

Lees dan de teksten helemaal en maak stap 4 t/m 7.

Weet je het nog?

Lezen doe je in zeven stappen. De vorige les heb je meer geleerd over stap 6: Visualiseren.

Tip! Vind je visualiseren moeilijk?

Bekijk het filmpje dan nog eens op de computer.

Maak de vragen

VOOR HET LEZEN

STAP 1 Leesdoel bepalen

1 Bekijk de twee teksten op bladzijde 2 en 3.

a Welke leesdoelen passen bij de teksten? Vul ze links in de tabel in.

	Leesdoel	Tekstsoort
Tekst 1	Ik _____ _____	<i>instructieve tekst / meningtekst / plezieretekst / reclametekst / informatieve tekst</i>
Tekst 2	Ik _____ _____	<i>instructieve tekst / meningtekst / plezieretekst / reclametekst / informatieve tekst</i>

b Welke tekstsoorten zijn het dus? Markeer ze rechts in de tabel hierboven.

STAP 2 Voorspellen

2 Lees tekst 1 globaal. Lees ook van elke alinea de eerste en laatste zin. Voorspel waar de tekst over gaat. Vul in.

Tekst 1 gaat over _____ voor _____

3 Lees van tekst 2 de titel en de eerste regel.

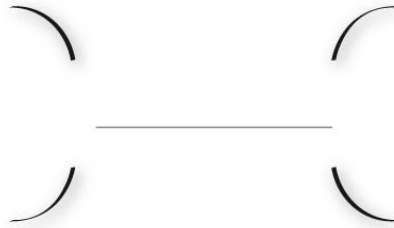
Voorspel waar de tekst over gaat. Markeer het goede antwoord en vul in.

Tekst 2 gaat over *vroeger / nu / later*.

De 'we' uit de eerste regel zijn _____

STAP 3 Kennis ophalen

- 4 Wat weet jij al over het onderwerp van tekst 1?
Maak een woordweb. Je mag extra lijnen in het web tekenen.

1 **1 Van wijze les tot stripgedicht**

Gedichten kunnen je laten lachen, huilen of nadenken. Dat is niet altijd zo geweest. Vroeger lazen kinderen een heel ander soort gedichten.

5 **Wijze lessen**

‘Jantje zag eens pruimen hangen / o! als eieren zo groot.’
Dit zijn de eerste regels van het gedicht *De pruimeboom* van Hiëronymus van Alphen. Zijn gedichten uit 1778 worden wel gezien als de eerste echte kindergedichten. Hij beschreef namelijk de wereld door de ogen van een kind. Dat gebeurde tot die tijd nog niet. Wel stopte hij, net als de dichters vóór hem, meestal ook een wijze les in zijn gedichten.

15 **Speelser**

Rond 1850 kwam er kritiek op de gedichten van Van Alphen. Te braaf, te saai. Kinderpoëzie werd speelser en levendiger. In de gedichten waren kinderen ook weleens ondeugend, zonder dat daar meteen straf op volgde. Maar lesjes waren er ook nog steeds. Zo moesten jongens wel flink zijn. ‘Ferme jongens, stoere knapen’ is een bekende dichtregel uit die tijd.

20 **Humor en problemen**

Na de Tweede Wereldoorlog veranderde de kinderroëzie. Humor en fantasie werden belangrijker. Gedichten gaven niet langer het goede voorbeeld. Neem nou *Ik ben lekker stout* van Annie M.G. Schmidt, uit 1955. Daarin zegt een kind: ‘En ik wil alles wat niet mag, / de hele dag, de hele dag!’ In de jaren zeventig kwam er meer aandacht voor problemen van kinderen. Dichters schreven over gescheiden ouders, liefdesverdriet en pesten. Op die manier wilden ze verdrietige of eenzame kinderen een hart onder de riem steken.

30 **Veel soorten gedichten**

Na 1980 werd het verschil tussen poëzie voor volwassenen en kinderroëzie steeds kleiner. De gedichten kregen vaker een vrije vorm, dus zonder rijm. Beeldspraak speelde een grotere rol. De kinderroëzie van nu is heel ____1____. Er zijn gedichten om lang over na te denken. Gedichten waarin met taal wordt gespeeld. Gedichten die je aan het huilen maken of die je anders naar de wereld laten kijken. Er bestaan zelfs stripgedichten! Kortom, dankzij de rijke geschiedenis van de kinderroëzie is er nu voor elk kind wel een passend gedicht.

2 Zusjes

De tijd dat we met bomen spraken
in het gras lagen
en voelden hoe de aarde draait.
De geur van rozen
water op het zand
en natte meisjesharen.
We fantaseerden over later
en konden nog niet weten
dat bomen,

later,

niet meer praten.

Lidy Peters

Maak de andere vragen

TIJDENS HET LEZEN

STAP 4 Herstellen

5 Lees tekst 1 helemaal. Lees: *Op ... steken.* (r. 28 en 29)

a Wat bedoelt de schrijver met *een hart onder de riem steken*? Kruis aan.

☐ een speldje met een hartje geven	☐ streng toespreken
☐ moed inspreken	☐ waarschuwen

b Hoe bedoelt de schrijver *een hart onder de riem steken* dus? Markeer het goede antwoord.

Hij bedoelt het *figuurlijk* / *letterlijk*.

6 Lees in tekst 1 de alinea *Veel soorten gedichten* nog eens. Wat past het **best** op plaats 1? Kruis aan.

☐ afwisselend	☐ kinderachtig	☐ leerzaam	☐ moeilijk

STAP 5 Vragen stellen

7a Lees in tekst 1 de eerste, vetgedrukte alinea nog een keer. Welke WH-vraag kun je over deze alinea stellen? Vul in.

Welk _____

b In welke alinea's wordt deze vraag beantwoord? Kruis aan.

☐ in alinea 2 en 3	☐ in alle vier die alinea's
☐ in alinea 4 en 5	☐ in geen van die alinea's

8 Lees tekst 2 helemaal. Jonge kinderen kijken anders tegen de wereld aan. Ze geloven dingen die niet echt kunnen. Waaraan zie je dat in deze tekst? Schrijf twee dingen op.

1 _____

2 _____

STAP 6 Visualiseren

Weet je het nog? Visualiseren

Je verbeelding helpt je om de tekst voor je te zien. In de tekst staan signaalwoorden die je daarbij helpen. Zoals signaalwoorden die gaan over de volgorde van tijd: *eerst, tot slot, later, ooit, nooit, toen, dan, tot, nu, vervolgens*. Ook jaartallen en opsommingen kunnen een volgorde van tijd aangeven.

- 9 Bekijk tekst 1 nog een keer. In deze tekst is de volgorde van tijd belangrijk.
- a Waaraan herken je in deze tekst de volgorde van tijd **vooral**? Kruis aan.
- aan jaartallen aan opsommingen aan signaalwoorden
- b Wat gebeurde er allemaal met de kinderpoëzie? Vul de tabel in.

Jaar	Wat er gebeurde
1778	Hiëronymus van Alphen schrijft de eerste echte _____ Daar zit meestal wel _____
_____	Kinderpoëzie werd _____ Maar _____
na 1945	Meer _____ Niet meer _____
_____	Meer aandacht _____
_____	Minder verschil met _____ Vrijere _____
nu	Veel _____

NA HET LEZEN

STAP 7 Samenvatten

- 10 Wat is de hoofdgedachte van tekst 1? Markeer hem in de tekst.
Tip: hij staat in de laatste alinea.

Kijk terug

- 11 Kijk nog eens naar je antwoorden op vraag 1, 2 en 3. Verbeter ze zo nodig. Kijk ook naar het woordweb in vraag 4. Schrijf nieuwe woorden erbij in een andere kleur.

Tijd over?

- 12 Kijk nog eens naar tekst 2. Schrijf een gedicht over toen jij klein was. Wat dacht je toen, wat voelde je, waar geloofde je in? Gebruik de tips die je in les 1 hebt geleerd over gedichten schrijven. Gebruik ook minstens één signaalwoord voor tijd in je gedicht.

Tips!

- **Bekijk de Klokhuis-uitzending over poëzie. Ga naar www.hetklokhuis.nl. Typ in het zoekveld 'gedichten' en klik op de uitzending *Poëzie*.**
- **Wil je weten wat een stripgedicht is? Ga naar YouTube en zoek op 'stripgedicht ik ben de jongen'. Bekijk en beluister het gedicht.**